

**Miejsce
na naklejkę
z kodem**

(Wpisuje zdający przed
rozpoczęciem pracy)

--	--	--

KOD ZDAJĄCEGO

--

MGE-W1D1P-021

EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII

Arkusz II

Czas pracy 120 minut

ARKUSZ II

**STYCZEŃ
ROK 2003**

Instrukcja dla zdającego

1. Proszę sprawdzić, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 15 stron. Ewentualny brak należy zgłosić przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Proszę uważnie czytać wszystkie polecenia.
3. Odpowiedzi należy zapisać czytelnie w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu, pokazując drogę ich uzyskania.
4. Proszę pisać tylko w kolorze niebieskim lub czarnym; nie pisać ołówkiem.
5. W rozwiązaniach zadań trzeba przedstawić tok rozumowania prowadzący do ostatecznego wyniku.
6. Podczas egzaminu można korzystać z ołówka, linijki, gumki oraz kalkulatora.
7. Nie wolno używać korektora.
8. Błędne zapisy trzeba wyraźnie przekreślić.
9. Wszelkie notatki należy sporządzać tylko w brudnopisie, który nie będzie oceniany.
10. Obok każdego zadania podana jest maksymalna liczba punktów, którą można uzyskać za jego poprawne rozwiązanie.
11. Do ostatniej kartki arkusza dołączona jest **karta odpowiedzi**, którą **wypełnia egzaminator**.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **60 punktów**.

Życzymy powodzenia!

(Wpisuje zdający przed rozpoczęciem pracy)

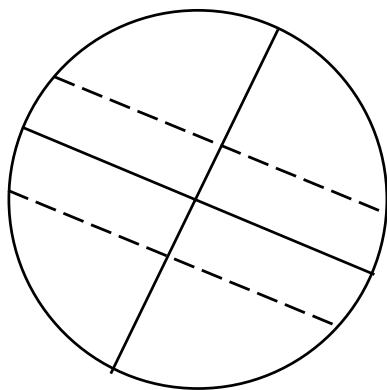
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

Zadanie 21. (3 pkt)

Wykonaj poniższe polecenia, tak by zamieszczony rysunek przedstawiał oświetlenie Ziemi w dniu 22 VI:

- dorysuj wiązkę promieni słonecznych docierających do Ziemi,
- dorysuj koła podbiegunowe,
- zakreskuj półkulę, na której panuje noc,
- zamaluj obszar, na którym występuje noc polarna.

Zadanie 22. (2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego szerokość geograficzna kół podbiegunowych wynosi $66^{\circ} 33'$.

.....

.....

.....

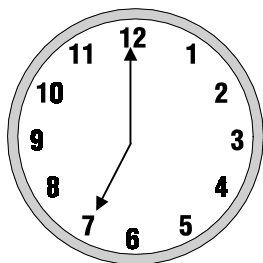
.....

.....

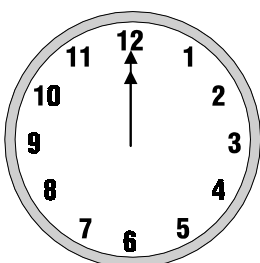
Zadanie 23. (2 pkt)

Zegary pokazują, w tym samym dniu, czas strefowy w Nowym Jorku, Londynie, Tokio, Warszawie.

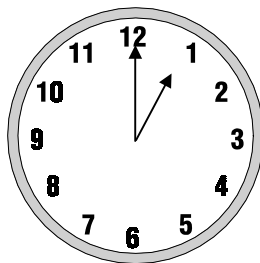
Wpisz pod zegarami właściwe miasto.

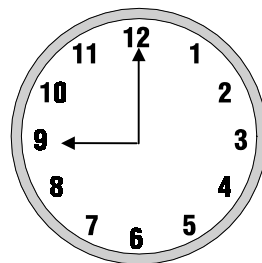
Godzina: 7⁰⁰

12⁰⁰

13⁰⁰

21⁰⁰

1 .....

2 .....

3 .....

4 .....

Zadanie 24. (2 pkt)

Podaj trzy przykłady **naturalnych** elementów środowiska przyrodniczego, które spowalniają tempo spływu wód lądowych do mórz i oceanów.

- a) .....
- .....
- b) .....
- .....
- c) .....
- .....

Zadanie 25. (2 pkt)

Zaproponuj trzy rodzaje działań, jakie może podjąć człowiek, aby ograniczyć odpływ wody z lądów.

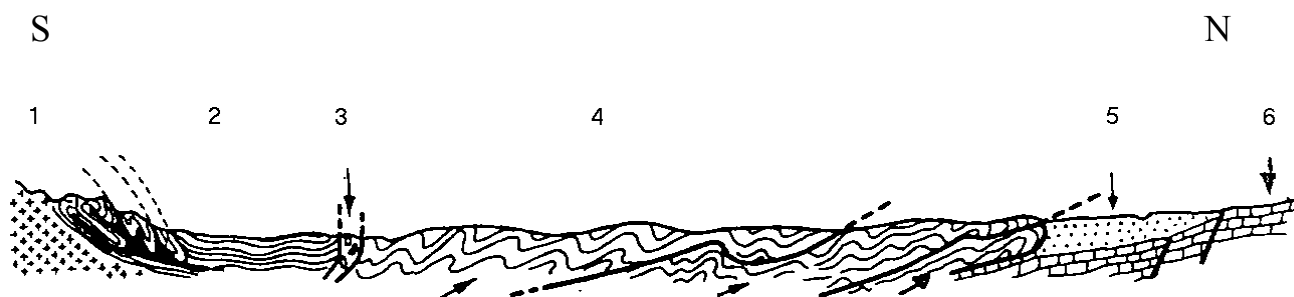
- a) .....
- .....
- .....
- .....
- b) .....
- .....
- .....
- .....
- c) .....
- .....
- .....
- .....

Zadanie 26. (4 pkt)

Korzystając z przekroju geologicznego i podanych przykładów skał, uzupełnij tabelę. Nazwom jednostek tektonicznych przyporządkuj odpowiadające im numery z przekroju geologicznego. W ostatniej kolumnie wpisz po jednym przykładzie skał charakterystycznych dla danej jednostki.

Przykłady skał: granity, wapień, piaskowce i łupki (flisz), sól kamienna, andezyty, łupki krystaliczne.

Uwaga: niektóre skały mogą wystąpić w dwóch jednostkach.

Źródło: W. Bałuk, R. Wyrwicki, „Geologia, Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa 1972.

Nazwa jednostki tektonicznej	Numer na przekroju	Nazwa skały
Pieniny		
Wyżyna Krakowsko-Częstochowska		
Beskidy		
Podhale		
Tatry		
Zapadlisko Przedkarpackie		

Zadanie 27. (2 pkt)

Wyjaśnij powstanie dwóch rodzajów skał wybranych spośród wymienionych w zadaniu 26.

a) .....

.....

.....

.....

b) .....

.....

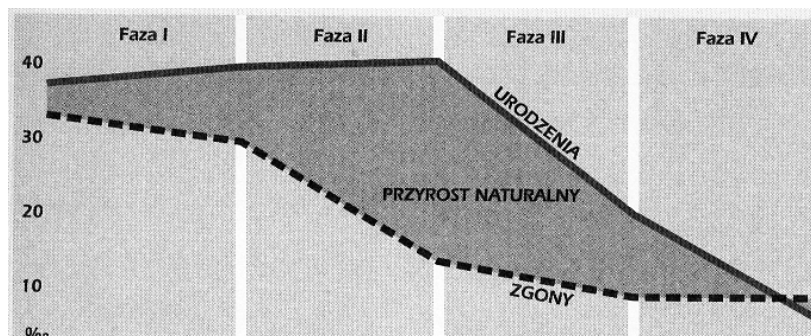
.....

.....

Zadanie 28. (3 pkt)

Napisz, w której fazie rozwoju demograficznego znajduje się obecnie Polska. Scharakteryzuj w kilku zdaniach tę fazę, uwzględniając zarówno tendencje jak i tempo zmian trzech głównych parametrów.

Fazy rozwoju demograficznego

Źródło: J. Kop, M. Kucharska, E. Szkurlat, „Geografia społeczno-ekonomiczna”, PWN, Warszawa 2000.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 29. (2 pkt)

Wypisz (wybierając spośród podanych w tabeli) trzy kraje, w których tempo wzrostu liczby ludności było w 1995 roku największe. Spośród wymienionych poniżej przyczyn zmian liczby ludności podkreśl dwie, które w największym stopniu przyczyniają się do eksplozji demograficznej.

Urodzenia i zgony w wybranych krajach świata w 1995 roku (w ‰)

Kraj	Urodzenia	Zgony
Chiny	17,8	7,4
Arabia Saudyjska	38,8	5,5
Zimbabwe	36,3	18,5
USA	15,2	8,4
Kenia	41,6	12,0
Meksyk	26,6	4,6

Źródło: „Encyklopedia geograficzna świata”, OPRESS, Kraków 1996.

Kraje: ....., ..., ...

Przyczyny:

- wysoki wskaźnik urodzeń i zgonów,
- poprawa stanu opieki zdrowotnej,
- duży odsetek ludności młodej,
- skrócenie przeciętnej długości trwania życia.

Zadanie 30. (2 pkt)

Sformułuj 3 przykłady przewidywanych problemów gospodarczych i społecznych, z jakimi muszą się liczyć władze kraju wchodzącego w drugą i trzecią fazę rozwoju demograficznego.

- a) .....
- .....
- b) .....
- .....
- c) .....
- .....

Zadanie 31. (2 pkt)

Zaznacz zdania prawdziwe literą **P** a błędne literą **F**.

- A. Produkcja pszenicy na świecie dominuje na obszarach klimatu umiarkowanego. [___]
- B. Pszenicę uprawia się przede wszystkim na glebach bardzo dobrych i dobrych. [___]
- C. Dzięki dobrym glebom i wysokiej kulturze rolnej Polska osiąga bardzo wysokie plony pszenicy. [___]
- D. Kraje słabo rozwinięte gospodarczo cechuje wysoka towarowość rolnictwa. [___]
- E. Najwięksi producenci ryżu na świecie są jego największymi eksporterami. [___]
- F. Dynamika przyrostu produkcji żywności jest najwyższa w Azji i Australii, a najniższa w Afryce i Europie. [___]
- G. W rolnictwie krajów słabo rozwiniętych dominuje produkcja zwierzęca, a w krajach wysoko rozwiniętych produkcja roślinna. [___]
- H. Trzcina cukrowa jest rośliną strefy międzyzwrotnikowej i wymaga klimatu ciepłego i wilgotnego. [___]

Zadanie 32. (4 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując po trzy cechy charakterystyczne dla intensywnej i ekstensywnej gospodarki rolnej. W ostatniej kolumnie wpisz trzy przykłady państw, w których uprawa pszenicy ma charakter właściwy dla danego typu gospodarki.

Typ gospodarki	Cechy gospodarki	Przykłady państw (wybrane z tabeli)
intensywna	a)	
	.....	
	b)	.....
	.....	.....
	c)	.....
	.....	
ekstensywna	a)	
	.....	
	b)	.....
	.....	.....
	c)	.....
	.....	

Powierzchnia, zbiory i plony pszenicy w 1998 roku

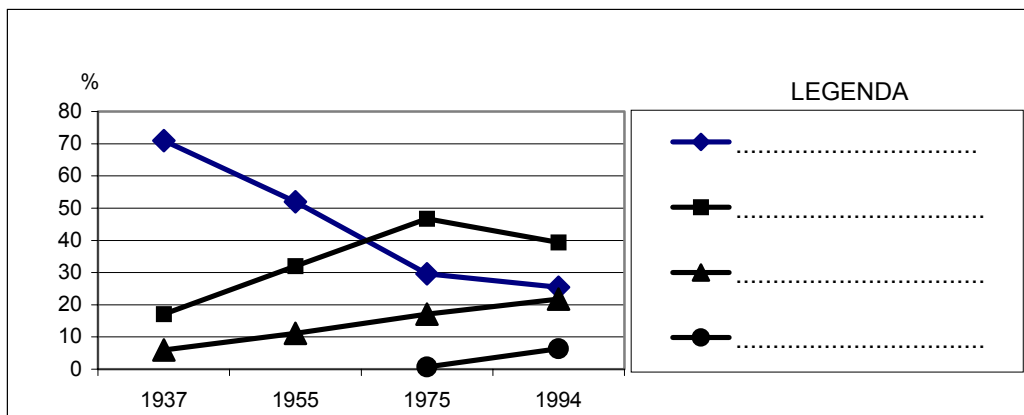
Kraj	Powierzchnia zasiewów (mln ha)	Zbiory (mln t)	Plony (q/ha)
Świat	223,7	590.3	26,4
Rosja	23,7	27,0	11,4
Australia	11,5	21,9	19,1
Turcja	10,7	21,0	19,6
Iran	6,3	10,0	15,9
Francja	5,2	39,9	76,0
Niemcy	2,8	20,1	72,0
Wielka Brytania	2,0	16,3	79,7
Dania	0,7	5,2	76,2

Źródło: „Rocznik statystyczny RP”, GUS, Warszawa 1999.

Zadanie 33. (2 pkt)

Na podstawie analizy wykresu uzupełnij legendę, wpisując obok sygnatur surowce energetyczne (wybrane z podanych w tabeli). Wpisz do tabeli literę, którą oznaczono cechy charakterystyczne dla danego surowca.

Udział wybranych surowców w strukturze zużycia energii pierwotnej w świecie w %

Źródło: Opracowanie własne.

Surowce	Litera oznaczająca cechy
węgiel kamienny i brunatny	
paliwa jądrowe	
gaz ziemny	
ropa naftowa	

Cechy charakterystyczne danego źródła energii:

- duże zasoby, negatywny wpływ na środowisko,
- łatwy w wydobyciu, transport stwarza duże niebezpieczeństwo katastrof ekologicznych,
- tani w wydobyciu i transporcie, ekologicznie czysty,
- problemy z likwidacją i składowaniem odpadów.

Zadanie 34. (2 pkt)

Odczytaj dla podanych trzech państw (Norwegia, Francja, Niemcy) dominujący rodzaj elektrowni. Krótko uzasadnij ich duży udział w strukturze produkcji energii elektrycznej danego kraju.

Produkcja energii elektrycznej wg rodzajów elektrowni w 1996 r. (w %)

Kraje	Energia elektryczna z elektrowni			
	ciepłych	wodnych	jądrowych	niekonwencjonalnych (alternatywnych)
Świat	63,2	19,0	17,4	0,4
Niemcy	66,2	3,5	29,8	0,5
Norwegia	0,7	99,3	–	–
Polska	97,1	2,9	–	–
Francja	8,7	12,9	78,3	0,1

Źródło: J. Kop, M. Kucharska, E. Szkurlat, „Geografia społeczno-ekonomiczna”, WS PWN, Warszawa 2000.

Norwegia .....

.....

Francja .....

.....

Niemcy .....

.....

Zadanie 35. (2 pkt)

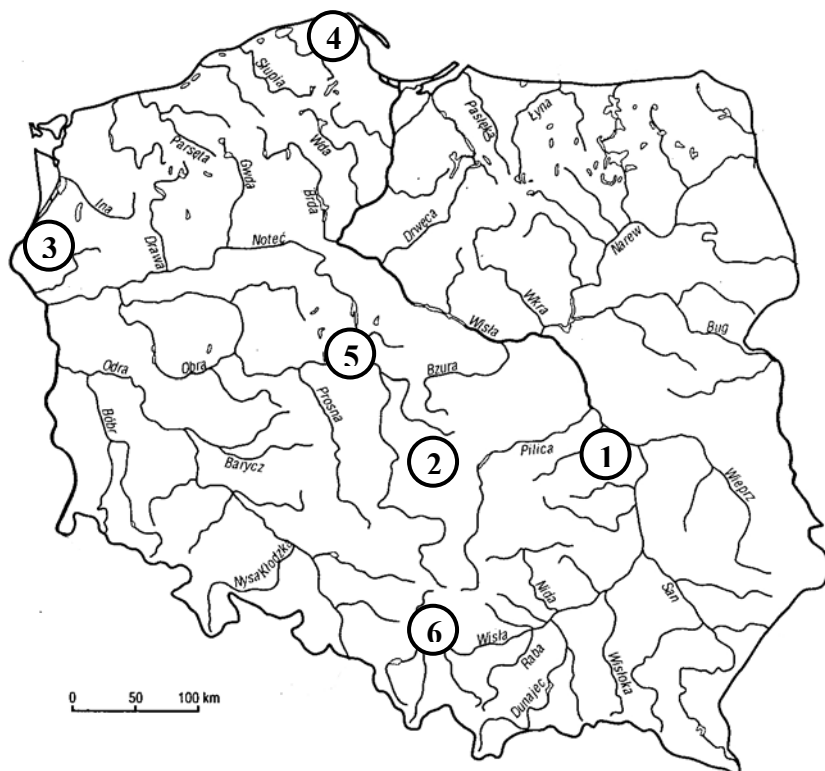
W tabeli w zadaniu 34 w ostatniej kolumnie uwzględniono elektrownie niekonwencjonalne (alternatywne).

Uzupełnij poniższą tabelę, wpisując wg wzoru trzy rodzaje takich elektrowni i źródła wykorzystywanej przez nie energii.

Rodzaj elektrowni	Źródło energii
wodna oparta na pływach morskich	różnica poziomu wód morskich między przyływem a odpływem morza

Zadanie 36. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, przyporządkowując każdej z wymienionych elektrowni numer oznaczający jej lokalizację na mapie i symbol oznaczający rodzaj surowca, na jakim pracuje.

Symbole oznaczające
rodzaj surowca:

K – węgiel kamienny

B – węgiel brunatny

H – hydroelektrownia

Elektrownia	Numer na mapie	Rodzaj surowca
Jaworzno		
Bełchatów		
Żarnowiec		
Dolna Odra		
Kozienice		
Konin		

Zadanie 37. (3 pkt)

Zaproponuj i krótko uzasadnij trzy zmiany, jakie powinny nastąpić w strukturze zużycia surowców energetycznych w Polsce. Uwzględnij czynniki ekonomiczne i ekologiczne.

a) .....

.....

b) .....

.....

c) .....

.....

Zadanie 38. (2 pkt)

W tabeli podano charakterystyczne gałęzie produkcji dwóch okręgów przemysłowych.

Podaj po dwa czynniki, które głównie zadecydowały o takiej strukturze przemysłu w GOP i WOP.

Okregi	Charakterystyczne gałęzie produkcji
Górnośląski Okręg Przemysłowy – GOP	wydobycie węgla kamiennego i rud cynkowo-ołowianych, energetyka i karbochemia, hutnictwo żelaza, stali i metali nieżelaznych, produkcja maszyn dla górnictwa i hutnictwa, obrabiarek, odlewów żeliwno-staliwnych, samochodów, urządzeń energetycznych i narzędzi oraz wyrobów przemysłu lekkiego, spożywczego i poligraficznego
Warszawski Okręg Przemysłowy – WOP	produkcja obrabiarek, samochodów, maszyn budowlanych, traktorów, półprzewodników i telewizorów, produkcja tworzyw sztucznych, środków piorących, lekarstw i kosmetyków, metali kolorowych, cementu, odzieży i obuwia, rozwinięte ciepłownictwo oraz przemysł spożywczy, poligraficzny, fonograficzny i filmowy

Źródło: W. Skrzypczak, „Geografia społeczno-ekonomiczna”, Efekt, Warszawa 1999.

Górnośląski Okręg Przemysłowy

a) .....

.....

b) .....

.....

Warszawski Okręg Przemysłowy

a) .....

.....

b) .....

.....

Zadanie 39. (3 pkt)

Napisz, w którym okręgu (GOP czy WOP) konieczna jest restrukturyzacja na wielką skalę. Podaj trzy argumenty uzasadniające konieczność jej przeprowadzenia.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 40. (3 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując obok informacji o konflikcie litery oznaczające miejsce, w którym on występuje (obszar lub państwo) oraz uczestniczące w nim zwaśnione strony. Wpisz litery oznaczające wyłącznie informacje wybrane z podanych pod tabelą.

Lp.	Informacje o konflikcie	Miejsce konfliktu	Strony konfliktu
1.	Naród biorący udział w konflikcie, był rozproszony po całym świecie do roku 1947, kiedy to decyzją ONZ, proklamowano utworzenie nowego państwa. W 1967 roku po tzw. „wojnie sześciodniowej” poszerzył swoje terytorium, przyłączając ziemie kilku sąsiednich krajów. Trwający nieustannie bunt na terenach okupowanych przynosi wielkie straty. Mimo rokowań pokojowych, w które włączają się największe mocarstwa i podpisaniu w Camp David w 1979 r. porozumienia, konflikt trwa nadal, wciąż w licznych zamachach i walkach giną ludzie.		
2.	Ten konflikt cechuje fanatyzm religijny i nieprzejednany stosunek protestantów do katolików. W licznych akcjach terrorystycznych ginie wiele niewinnych osób. Podczas tzw. „Krwawej niedzieli” zginęło wielu demonstrujących katolików. Zamieszki i uliczne walki powoduje coroczny marsz oranżystów organizowany na cześć zwycięstwa protestantów nad katolikami w XVIII w.		
3.	Jedną ze stron konfliktu jest naród zamieszkujący góryste tereny Bliskiego Wschodu. Jego ziemie, na mocy traktatu w Lozannie w 1923 roku, rozdzielono pomiędzy 4 państwa. Od kilkudziesięciu lat prowadzi on wojnę partyzancką o uzyskanie własnego terytorium.		
4.	To najbardziej krwawy od zakończenia II wojny światowej, konflikt w Europie. Przyczyny konfliktu są złożone, należą do nich: różnicowanie religijne (mieszkają tu katolicy, wyznawcy prawosławia i islamu), różnicowanie etniczne, różnicowanie gospodarcze. Po II wojnie światowej państwo to stanowiło federację kilku narodów. Pogłębiające się antagonizmy i kryzys gospodarczy w latach 90 doprowadziły do rozpadu federacji i wybuchu krwawych i barbarzyńskich walk. Masowe czystki etniczne spowodowały interwencję wojsk NATO.		

Miejsce konfliktu (obszar, państwo):

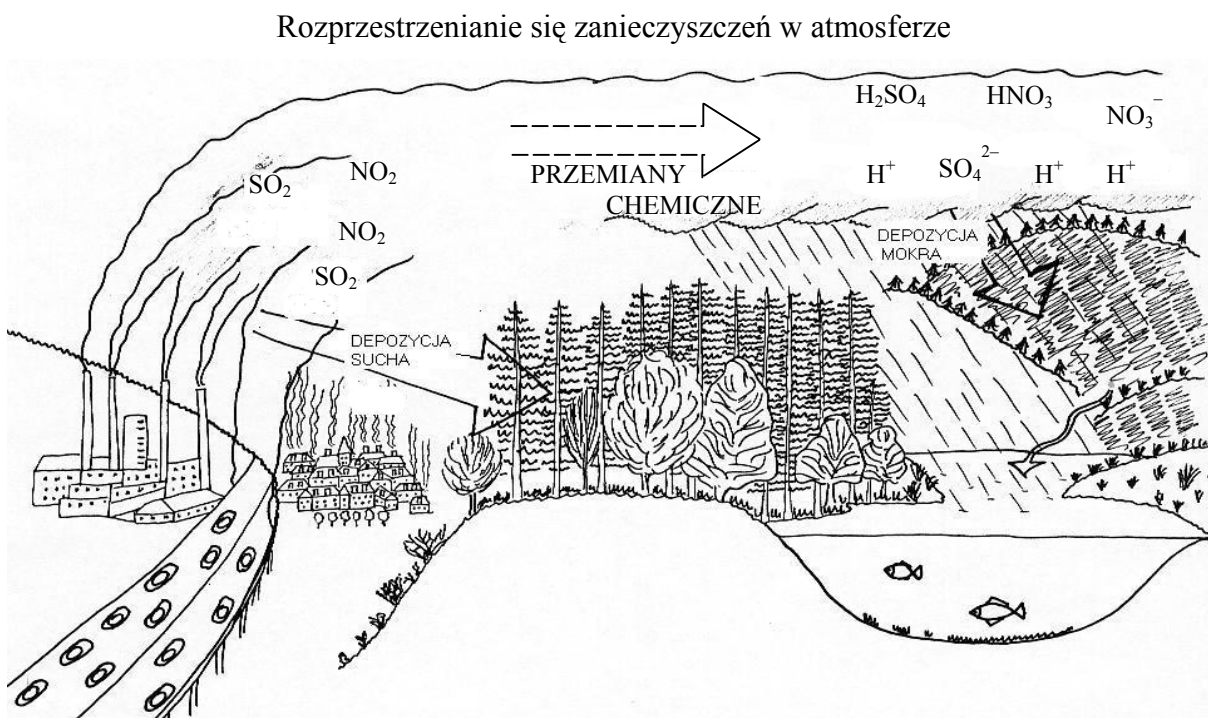
a) Ruanda,	e) Jugosławia, Chorwacja, Bośnia i Hercegowina,	i) Kaszmir,
b) Timor Wschodni,	f) Kosowo,	j) Malwiny,
c) Irlandia Płn.,	g) Cypr,	k) Izrael.
d) Hiszpania,	h) Turcja, Irak, Syria, Iran,	

Strony konfliktu:

A. Kurdowie, państwa na terenie których Kurdowie mieszkają,	B. Żydzi, Palestyńczycy,
C. Serbowie, Chorwaci, Bośniacy,	D. Tutsi, Hutu,
E. Grecy, Turcy,	F. chrześcijanie, muzułmanie,
G. Pakistańczycy, Hindusi,	H. anglikanie, katolicy,
I. Argentyńczycy, Anglicy,	J. Baskowie, Kastylijczycy,

Zadanie 41. (2 pkt)

Na podstawie analizy zamieszczonej niżej ryciny zbuduj model przedstawiający trzy etapy powstawania kwaśnych opadów.

Źródło: Opracowanie własne.

<p>Etap pierwszy:</p>	<p>Etap drugi:</p>	<p>Etap trzeci:</p>
-----------------------	--------------------	---------------------

Zadanie 42. (2 pkt)

Analizując rycinę z zadania 41., zaproponuj dla każdego ze źródeł zanieczyszczeń działania, które mogłyby ograniczyć ilość kwaśnych opadów.

- a) .....
- .....
- b) .....
- .....
- c) .....
- .....

Zadanie 43. (2 pkt)

Jedną z przewidywanych korzyści wynikających z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej jest **unowocześnienie** gospodarki i podniesienie jej konkurencyjności. Uzasadnij ją podając stosowne argumenty.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 44. (2 pkt)

Niżej podano przewidywane negatywne skutki, jakie mogą wyniknąć w początkowym okresie w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Uzasadnij pierwszy z nich.

- **upadek wielu gospodarstw rolnych,**
- wzrost bezrobocia w okresie przejściowym,
- upadek mniej konkurencyjnych firm.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 45. (3 pkt)

W oparciu o dane zawarte w tabeli zaproponuj trzy działania, jakie należałoby podjąć, aby dostosować polskie rolnictwo do standardów Unii Europejskiej. Obok propozycji napisz, jakie trudności mogą wystąpić podczas wprowadzania tych zmian.

Państwo	Średnia powierzchnia gospodarstw rolnego (w ha) w 1996 r.	Ludność rolnicza (w % ogółu ludności) w 1997 r.	Plony pszenicy (q/ha) w 1997 r.	Roczny udój mleka od jednej krowy (w kg) w 1998 r.	Zużycie nawozów sztucznych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych (w kg) w latach 1995/96
Wielka Brytania	68,9	1,9	74,7	6 630	134
Francja	30,7	3,9	66,3	5 476	156
Holandia	17,7	3,7	81,0	6 581	258
Niemcy	17,5	2,9	72,8	5 534	168
Polska	6,9	21,0	32,1	3 471	80

Źródło: Opracowano na podstawie różnych źródeł.

- a) .....
- .....
- .....
- .....
- b) .....
- .....
- .....
- .....
- c) .....
- .....
- .....
- .....